

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **V. T.**, zast. advokátem JUDr. Beno Jeřábkem, se sídlem AK Kurzova 2375/21, Praha 5, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2004, č. j. 7 Az 143/2003 – 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Soudem ustanovenému advokátovi JUDr. Beno Jeřábkovi **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada nákladů hotových výdajů ve výši 2725 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 3. 2003, č. j. OAM-2634/AŘ - 2001 byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí ze dne 5. 11. 2001. č. j. OAM-10504/VL-20-03-2001, kterým byla jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu.

Žalobu podanou proti výše označenému rozhodnutí žalovaného Městský soud v Praze zamítl; proti tomuto rozsudku podal žalobce – nyní stěžovatel kasační stížnost, v níž uplatňuje důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

(s. ř. s.). Dle názoru stěžovatele je rozhodnutí nezákonné, skutková podstata, ze které správní orgán vycházel při vydání rozhodnutí nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu. Po nahlédnutí do spisového materiálu se stěžovatel domnívá, že tento je neúplný. V odůvodnění rozsudku se uvádí, že byl se stěžovatelem proveden řádný pohovor podle ust. § 23 odst. 1 zákona o azylu, správní rozhodnutí odpovídá zákonu a je řádně odůvodněno. Přitom spisový materiál soudu žádný přepis takového pohovoru neobsahuje. Stěžovatel v žalobě uvedl, že zemi původu opustil z politických důvodů, tak jak uvedl v žádosti o azyl. Uvedl také, že politické důvody jsou dány tím, že byl členem strany N. R. Když se účastnil demonstrace při příležitosti volby prezidenta, byl chycen policií, která mu vyhrožovala, pokud bude nadále členem strany. Žalovaný však nehodnotil situaci stěžovatele dle § 12, resp. § 13 a § 14; nerozhodoval ani o překážce vycestování. Důvodem pro odmítnutí žádosti je dle žalovaného skutečnost, že stěžovatel přicestoval do České republiky přes území Polska, které Česká republika považuje za bezpečnou třetí zemi, a že stěžovatel nepožádal o ochranu na území Polska. Soud se dle stěžovatele nevypořádal s námitkou v žalobě, že v době podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu bylo v platnosti znění zákona, podle kterého se za třetí bezpečnou zemi nepokládá země tranzitní. Žalovaný při rozhodování neřídil platným zákonem. S ohledem na výše uvedené požaduje stěžovatel, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozhodnutí soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně po nezbytném poučení účastníků řízení, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické

vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let.

Dle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.

Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, takovouto zemí se přitom rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Namítá-li stěžovatel nesprávné hodnocení třetí bezpečné země v souvislosti s původním zněním ust. § 2 odst. 2 zákona o azylu, je nutno konstatovat, že i předchozí úprava považovala za rozhodující kritérium skutečnost, zda měl cizinec v této zemi, byť jí jen projížděl, reálnou možnost o azyl požádat. Tuto možnost stěžovatel nepochybně měl. K tomu Nejvyšší správní soud dále uvádí, že pojem „projíždí“ příslušnou zemí je nutno interpretovat restriktivně, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona č. 325/1999 Sb. Azylové zákonodárství České republiky je totiž třeba vidět i v kontextu tendence právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích, které rovněž vnímají právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

S ohledem na shora vyřčené se tak rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, jeví, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Ze spisového materiálu jednoznačně vyplynulo, že stěžovatel přicestoval do České republiky přes Polsko, během cesty se dostal do kontaktu s celníky a sám potvrdil, že v podání žádosti na území Polska mu nikdo nebránil. O azyl zde nepožádal proto, protože v Polsku není dle jeho názoru lepší situace než na Ukrajině.

Žalovaný vydal rozhodnutí na základě uvedených skutečností a s přihlédnutím k informacím, z nichž bylo jednoznačně zřejmé a nepochybné, že Polsko je zemí, v níž jsou dodržována lidská práva a zemí, která je způsobilá zajistit jejich dodržování. Proto žádost zcela oprávněně zamítl jako zjevně neodůvodněnou. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházel má oporu ve spise a není s ním v rozporu.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. e) zákona, totiž, že stěžovatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu. V daném případě totiž správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Protože pro rozhodování o udělení azylu podle § 13, resp. 14 zákona je určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 a tento důvod při postupu dle § 16 není zjišťován, nemůže správní orgán posuzovat ani naplnění důvodů pro udělení azylu dle § 14. Vytýká-li proto stěžovatel napadenému rozsudku, jakož i žalovanému, že rozhodl nezákonně, když řádně neposoudil důvody pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, je nutno tuto námitku odmítnout. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Ze stejného důvodu potom nepříslušelo žalovanému rozhodovat ani o překážce vycestování dle § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování vycházel, rozhodnutí žalovaného shledal soud řádně odůvodněným. Námitky uplatněné ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. shledal Nejvyšší správní soud rovněž nedůvodnými.

Nedůvodnou shledal Nejvyšší správní soud i námitku stran absence řádného protokolu ve spisovém materiálu soudu. Protokol ze dne 3. 11. 2001, byl se stěžovatelem veden na jeho žádost v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice. S jeho zněním souhlasil, nežádal jeho

doplnění ani seznámení se zprávami o situaci v Polsku. Uvedl v této souvislosti, že v Polsku jsou špatné vztahy. V protokolu rovněž sám uvedl, že měl reálnou možnost požádat o azyl v Polsku, ale nechtěl zde zůstat. Ohledně politických aktivit stěžovatele zůstalo jeho tvrzení pouze v rovině konstatování o zadržení během oslav Nového roku, po čtyřech dnech byl bez dalšího propuštěn. Dále uvedl, že organizovali mítinky proti politice prezidenta, byl předvolán v prosinci 2000 na policii a potom přišel o práci. Protokol je součástí spisového materiálu správního orgánu a je ve spisu obsažen.

Nejvyšší správní soud neshledal uplatněné důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. opodstatněné, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soudem ustanovenému advokátovi pro řízení o kasační stížnosti byla přiznána odměna včetně paušální náhrady dle vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (advokátní tarif), a to za 1 úkon právní pomoci – převzetí věci ve výši uplatněné stěžovatelem 500 Kč, 1 úkon prostudování spisu u MS v Praze ve výši 1000 Kč a dále 1 úkon sepsání doplnění kasační stížnosti ve výši 1000 Kč, dále 3x režijní paušál 75 Kč. Částka ve výši 2725 Kč bude uhrazena z účtu NSS do rukou advokáta ve stanovené lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. února 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu